

**A VÉGET NEM ÉRŐ VITA.
A FRANCIA ALKOTMÁNYTANÁCS
ELTÖRÖLTE A BEVÁNDORLÁSI
TÖRVÉNY SZIGORÍTÁSAIT**

Migrációkutató Intézet

Gyorselemzések

Fülöp Anna

2024/3

2024.02.02.

A VÉGET NEM ÉRŐ VITA.

A FRANCIA ALKOTMÁNYTANÁCS ELTÖRÖLTE A
BEVÁNDORLÁSI TÖRVÉNY SZIGORÍTÁSAIT

Az Alkotmánytanács 2024. január 25-én hozta nyilvánosságra döntését, mellyel érvénytelenítette a bevándorlási törvény rendelkezéseinek több mint egyharmadát. Eljárási-formai okokra hivatkozva azokat a szigorító rendelkezéseket minősítette a törvény tárgyához nem tartozónak, amiket a jobboldali Republikánusok terjesztettek elő. Érdemben csak 3 cikkelyt ítélték alkotmányellenesnek. Eközben az Alkotmánytanács a kormány eredeti törvénytervezetének szövegét teljes egészében jóváhagyta. A Republikánusok és a Nemzeti Tömörülés vezetői hevesen bírálták az Alkotmánytanács döntését, alkotmánymódosítást, bevándorlásról szóló népszavazás kiírását követelnek. Az Alkotmánytanács döntése tehát ahelyett, hogy kioltotta volna a bevándorlás korlátozásáról szóló vitát, azt a közelgő európai választások egyik témájává emelte.

Emmanuel Macron a 2022-es választási kampánya során a korábbinál szigorúbb fellépést ígért az illegális migrációval szemben. Hosszas egyeztetéseket követően a francia Nemzetgyűlés és a Szenátus 2023. december 19-én elsöprő többséggel fogadta el a „bevándorlás ellenőrzéséről és a beilleszkedés elősegítéséről” szóló törvényt. A kormánypárti erők úgy kötötték meg a szigorításokat szorgalmazó jobboldali Republikánusokkal (Les Républicains- LR) a törvény megszavazásához vezető kompromisszumot¹, hogy Gérald Darmanin belügyminiszter szerint is tudatában voltak annak, hogy az elfogadott törvény 25-30 cikkelye alkotmányellenesnek bizonyulhat². Emmanuel Macron az Alkotmánytanácstól („Conseil Constitutionnel”) a saját középutas politikai tömbje balszárnyának megnyugtatója érdekében a teljes törvény normakontrollját kérte, míg a Nemzetgyűlés elnöke, valamint baloldali ellenzéki szenátorok és képviselők csoportja egyes, a bevándorlási feltételeket szigorító rendelkezések alkotmányossági felülvizsgálatát kérte³.

¹ FÜLÖP (2024)

² LES ECHOS (2024 A)

³ LE FIGARO (2024 D)

Gyorselemzések 2024/3

Az elemzés bemutatja az Alkotmánytanács döntését, az érdemi mérlegelés alapján, illetve az eljárási okokra hivatkozva érvénytelenné nyilvánított rendelkezéseket. Ezt követően áttekinti a kihirdetett törvény főbb cikkelyeit, ismerteti a kormány és a parlamenti pártok reakcióját, végül kitér a bevándorlási törvény vitájának újraélesztésére.

A TARTALMI, ILLETVE FORMAI OKOK MIATT ALKOTMÁNYELLENESNEK NYILVÁNÍTOTT RENDELKEZÉSEK

A 9 tagú Alkotmánytanács 2024. január 25-én hozta nyilvánosságra döntését, mellyel érvénytelenítette a bevándorlási törvény rendelkezéseinek több mint egyharmadát, vagyis a 86 cikkely közül 35-öt⁴. A döntés 52 oldalas indoklásából kitűnik, hogy érdemben csupán 3 cikkelyt ítélt alkotmányellenesnek. Közülük a legfontosabb, az éves bevándorlási kvóták parlamenti megvitatását előírányzó rendelkezés. Az Alkotmánytanács szerint ugyanis törvényben nem lehet alkotmányos kötelezettségre hivatkozva előre megszabni a francia Nemzetgyűlés számára, hogy mely napirendben miről nyisson vitát, illetve előírni éves bevándorlási kvóták parlamenti megállapítását. Az Alkotmánytanács érdemi okok miatt nyilvánította alkotmányellenesnek azt a rendelkezést is, ami a rendőrséget illegális bevándorló igazoltatásánál feljogosítaná –annak hozzájárulása nélkül, akár kényszer alkalmazásával- ujjlenyomat rögzítésére és fénykép készítésére⁵.

Az Alkotmánytanács eljárási-formai okok miatt érvénytelenített további 32 cikkelyt. Ezek szinte kivétel nélkül olyan szigorító rendelkezések, amiket a jobboldali többségű Szenátus törvényjavaslata alapján a Republikánusok terjesztettek elő, de a Nemzetgyűlés és Szenátus nagy többségre megszavazott, és melyek közvéleménykutatások szerint a franciák 72%-nak támogatását élvezik. Az Alkotmánytanács érdemi, alkotmányossági szempontból ezeket nem is vizsgálta, mivel megítélése szerint a kormány eredeti törvényjavaslatával még közvetett összefüggésben sem álltak (cavalier législatif).

⁴ LE CONSEIL CONSTITUTIONNEL (2024)

⁵ LE FIGARO (2024 A)

Gyorselemzések 2024/3

Ezek közül a legnagyobb visszhangot az alábbi rendelkezések érvénytelenítése váltotta ki:

- a szociális juttatásokra jogosultság szempontjából a nem Európai Unió állampolgárságú külföldiek esetében a törvénycikk különbséget tett a munkában állók (ők 30 hónap után lettek volna jogosultak) és a nem dolgozók jogosultsága között (akik 5 év tartózkodás után lettek volna jogosultak);
- családegyesítési kérelmet akkor lehet benyújtani, ha a kérelmező az eddigi 18 hónap helyett minimum 24 hónapos tartózkodást tud bizonyítani;⁶
- a „*ius soli*” korlátozását, mely szerint a Franciaország területén külföldi szülőktől született személyek nem kapnának automatikusan állampolgárságot, hanem azért 16-18 éves korukban kellene folyamodniuk;
- francia állampolgárságától megfosztják azt a kettős állampolgárt, akit közhatalmat gyakorló személy ellen elkövetett szándékos emberölésért ítélték el⁷;
- a külföldi egyetemisták tartózkodási engedélyének kiadását pénzügyi letéthez kötötték⁸.

MI MARADT MEG A KIHIRDETETT TÖRVÉNYSZÖVEGBEN?

Macron elnök az Alkotmánytanács döntésének másnapján kihirdette az 51 cikkelyből álló törvényt, ami január 27-én jelent meg a Hivatalos Közlönyben (Journal Officiel). Az Alkotmánytanács számos fontos cikkelyt alkotmánnyal egyezőnek nyilvánított⁹:

- érvényes okmányokkal nem rendelkező külföldiek számára tartózkodási engedély (régularisation) kiadása, amennyiben a munkaerőhiánnyal küszködő ágazatokban helyezkednek el;
- a tartózkodási engedély megadásának előfeltétele „A2” típusú nyelvvizsga megléte;
- a tartózkodási engedély kiadását a francia Köztársaság alapelveinek előzetes elfogadásához és annak betartásához kötik;¹⁰

⁶ LE MONDE (2024 B)

⁷ LES ECHOS (2024 B)

⁸ LE POINT (2024 A)

⁹ LE FIGARO (2024 A)

¹⁰ LE POINT (2024 B)

Gyorselemzések 2024/3

- a külföldi állampolgárságú bűnelkövetők kitoloncolására vonatkozó eljárások széles körű egyszerűsítése és felgyorsítása¹¹;
- a menekültügyi eljárások egyszerűsítése és felgyorsítása (az eddigi 14 fellebbezési lehetőség 4-re csökken, az eljárás 3-4 éves időtartama helyett 9 hónap alatt kell döntést hozni a menedékjog megállapításáról, bírói tanács helyett önállóan is dönthet egy bíró a menedékjogi kérelem visszautasítására vonatkozó fellebbezésről).

Gérald Darmanin belügyminiszter az Alkotmánytanács döntése után úgy nyilatkozott, hogy az 51 cikkelyre leredukált „bevándorlás ellenőrzéséről és az integráció elősegítéséről” szóló törvény teljes egészében tartalmazza a kormány eredeti javaslatát. Szerinte eddig még egyetlen törvény sem biztosított ennyi eszközt a külföldi bűnelkövetők kiutasítására és nem állított ilyen magas követelményeket a bevándorlók beilleszkedéséhez.¹² A kormány tehát elégedett az Alkotmánytanács döntésével, jóllehet az érvénytelenített cikkelyeket a kormánypárti képviselők többsége is megszavazta¹³. Ugyanakkor a döntés aláásta azt a politikai kompromisszumot, ami a macronista közép és a Republikánus jobboldal között jött létre a bevándorlási törvény elfogadása érdekében. A Republikánusok ezután várhatóan kevésbé lesznek hajlandóak újabb kompromisszumot kötni a kormánypártokkal, így a kormány parlamenti relatív többsége rendkívül törékennyé vált¹⁴.

... ÉS A VITA ÚJRA KEZDŐDIK

Laurent Fabius, az Alkotmánytanács elnöke, a döntés utáni nyilatkozatában rámutatott arra, hogy a tanács eljárási okokra, valamint az addig fennálló joggyakorlatra hivatkozva megkerülte a vitatott rendelkezések alkotmányosságának vizsgálatát, és ezzel nyitva hagyta annak a lehetőségét, hogy az érintett 32 cikkelyt a jövőben új törvénytervezetként a Szenátus, illetve a Nemzetgyűlés elé terjesszék.¹⁵

A Republikánusok és a Nemzeti Tömörülés vezetői hevesen bírálták az Alkotmánytanács döntését, alkotmánymódosítást, a bevándorlásról népszavazást követelnek. A francia alkotmány 11. cikkelye

¹¹ LE MONDE (2024 D)

¹² LES ECHOS (2024 D)

¹³ LE MONDE (2024 D)

¹⁴ LES ECHOS (2024 E)

¹⁵ LE MONDE (2024 F)

Gyorselemzések 2024/3

amúgy az utóbbit nem teszi lehetővé, mert az nem tartozik azon témák közé, amiben népszavazást lehetne tartani.¹⁶ Az alkotmánymódosítás kérdésében viszont a döntő szó a köztársasági elnöké, márpedig Emmanuel Macron határozottan ellenzi azt.

A köztársasági elnök és a kormány az utóbbi hetekben mindent megtett azért, hogy a bevándorlási törvény elfogadásával a kérdést még a közelgő európai parlamenti választások előtt lezárja, a témát a szőnyeg alá söpörje. Az Alkotmánytanács döntése viszont a francia közvélemény értetlenségét váltotta ki, mivel azt a látszatot kellett, hogy jogi úton felül lehet bírálni a törvényhozás többségi szavazatát, vagyis meg lehet kérdőjelezni a Parlament törvényhozói szerepét. Ezért sok francia gondolhatja úgy, hogy a bevándorlás korlátozása törvényhozás útján lehetetlen. A kihirdetett törvény sem oldotta meg ezt a kérdést, a határok ezentúl is átjárhatók lesznek, Franciaország, mint eddig is, nyitott, befogadó ország marad.¹⁷

A bevándorlás körüli parlamenti és pártharcokban az Alkotmánytanács döntésének egyik fő politikai vesztese kétségkívül a Republikánus párt, amelynek a bevándorlást szigorító rendelkezéseit az Alkotmánytanács érvénytelenítette. A másik nagy vesztes a kormány, mely egy átfogó, vitákat lezáró bevándorlási törvényt akart elfogadtatni, amiben látványos kudarcot vallott.¹⁸ A bevándorlási vita máris újra kezdődött. A centropárti szenátorok február 1-én új bevándorlási törvényjavaslatot nyújtottak be az Alkotmánytanács által érvénytelenített rendelkezések alapján,¹⁹ amelyet a Republikánusok hasonló előterjesztése fog követni a Nemzetgyűlésben.

¹⁶ LE MONDE (2024 G)

¹⁷ LE FIGARO (2024 D)

¹⁸ LE POINT (2024 C)

¹⁹ LE MONDE (2024 H)

Gyorselemzések 2024/3

Felhasznált források:

FÜLÖP ANNA (2024): *Kompromisszum a franciaországi bevándorlási törvényről*. Migrációkutató Intézet, Gyorselemzések 2024/1, 2024.01.09. Forrás: <https://migraciokutato.hu/2024/01/09/gyorselemzes-2024-1-kompromisszum-a-franciaorszagi-bevandorlasi-torvenyrol/> (Megtekintve: 2024.01.25.)

LE CONSEIL CONSTITUTIONNEL (2024): *Constitutionnalité des lois, traités, des règlements des Assemblées*. Le Conseil constitutionnel, 2023.12.27. Forrás: <https://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2024/2023863DC.htm> (Megtekintve: 2024.01.25.)

LES ECHOS (2024 A): *L'heure de vérité pour la loi immigration au Conseil constitutionnel*. Les Echos, 2024.01.24. Forrás: <https://www.lesechos.fr/politique-societe/politique/lheure-de-verite-pour-la-loi-immigration-au-conseil-constitutionnel-2071192> (Megtekintve: 2024.01.25.)

LES ECHOS (2024 B): *Le Conseil constitutionnel censure une grande partie de la loi immigration*. Les Echos, 2024.01.25. Forrás: <https://www.lesechos.fr/politique-societe/politique/le-conseil-constitutionnel-censure-une-grande-partie-de-la-loi-immigration-2071583> (Megtekintve: 2024.01.29.)

LES ECHOS (2024 C): *Loi immigration : LR et RN exigent désormais une révision constitutionnelle*. Les Echos, 2024.01.25. Forrás: <https://www.lesechos.fr/politique-societe/politique/loi-immigration-lr-et-rn-exigent-desormais-une-revision-constitutionnelle-2071661> (Megtekintve: 2024.01.30.)

LES ECHOS (2024 D): *Loi immigration : la censure du Conseil constitutionnel acte la rupture entre Macron et LR*. Les Echos, 2024.01.26. Forrás: <https://www.lesechos.fr/politique-societe/emmanuel-macron-president/loi-immigration-la-censure-du-conseil-constitutionnel-acte-la-rupture-entre-macron-et-lr-2071726> (Megtekintve: 2024.01.29.)

Gyorselemzések 2024/3

LES ECHOS (2024 E): *LR s'accroche à l'espoir d'une nouvelle loi.* Les Echos, 2024.01.26. Forrás: <https://www.lesechos.fr/politique-societe/politique/immigration-lr-saccroche-a-lespoir-dune-hypothetique-nouvelle-loi-2071916> (Megtekintve: 2024.01.30.)

LE FIGARO (2024 A): *Loi immigration : quelles sont les mesures censurées par le Conseil constitutionnel ?* Le Figaro, 2024.01.25. Forrás: <https://www.lefigaro.fr/politique/loi-immigration-queles-sont-les-mesures-censurees-par-le-conseil-constitutionnel-20240125> (Megtekintve: 2024.01.26.)

LE FIGARO (2024 B): *Censure de la loi immigration : désarmement constitutionnel.* Le Figaro, 2024.01.25. Forrás: <https://www.lefigaro.fr/vox/politique/censure-de-la-loi-immigration-desarmement-constitutionnel-20240125> (Megtekintve: 2024.01.29.)

LE FIGARO (2024 C): *Guillaume Tabard : « Censure de la loi immigration, un jeu de dupes qui ne fait que des perdants ».* Le Figaro, 2024.01.26. Forrás: <https://www.lefigaro.fr/politique/guillaume-tabard-censure-de-la-loi-immigration-un-jeu-de-dupes-qui-ne-fait-que-des-perdants-20240126> (Megtekintve: 2024.01.28.)

LE FIGARO (2024 D): *Censure du Conseil constitutionnel : « Face à l'immigration, le Parlement peut-il encore légiférer ? ».* Le Figaro, 2024.01.26. Forrás: <https://www.lefigaro.fr/vox/politique/censure-du-conseil-constitutionnel-face-a-l-immigration-le-parlement-peut-il-encore-legiferer-20240126> (Megtekintve: 2024.01.29.)

LE MONDE (2024 A): *Loi immigration: quelles mesures sont contestées devant le Conseil constitutionnel ?* Le Monde, 2024.01.24. Forrás: https://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2024/01/24/loi-immigration-queles-mesures-sont-contestees-devant-le-conseil-constitutionnel_6212655_4355770.html (Megtekintve: 2024.01.25.)

LE MONDE (2024 B): *Loi « immigration »: le Conseil constitutionnel censure largement sur la forme, sans se prononcer sur le fond.* Le Monde, 2024.01.25. Forrás:

Gyorselemzések 2024/3

https://www.lemonde.fr/societe/article/2024/01/25/loi-immigration-la-censure-du-conseil-constitutionnel-concerne-principalement-les-mesures-controversees-obtenues-par-la-droite_6212985_3224.html (Megtekintve: 2024.01.29.)

LE MONDE (2024 D): *Loi « immigration » : Macron appelle à l'« appliquer dans les meilleurs délais », LR dénonce « un coup d'Etat de droit ».* Le Monde, 2024.01.26. Forrás: https://www.lemonde.fr/politique/article/2024/01/26/loi-immigration-le-conseil-constitutionnel-censure-principalement-les-dispositions-introduites-par-la-droite_6213134_823448.html (Megtekintve: 2024.01.28.)

LE MONDE (2024 E): *Immigration : le jeu dangereux d'Emmanuel Macron.* Le Monde, 2024.01.26. Forrás: https://www.lemonde.fr/idees/article/2024/01/26/immigration-le-jeu-dangereux-d-emmanuel-macron_6213153_3232.html (Megtekintve: 2024.01.29.)

LE MONDE (2024 F): *La loi immigration promulguée par Emmanuel Macron.* Le Monde, 2024.01.28. Forrás: https://www.lemonde.fr/societe/article/2024/01/27/la-loi-sur-l-immigration-promulguee-par-emmanuel-macron_6213271_3224.html (Megtekintve: 2024.01.29.)

LE MONDE (2024 G): *La Cour constitutionnelle est un contre-pouvoir, l'ultime garant de la volonté du peuple exprimée dans sa Constitution.* Le Monde, 2024.01.29. Forrás: https://www.lemonde.fr/idees/article/2024/01/29/la-cour-constitutionnelle-est-un-contre-pouvoir-l-ultime-garant-de-la-volonte-du-peuple-exprimee-dans-sa-constitution_6213660_3232.html (Megtekintve: 2024.01.31.)

LE MONDE (2024 H): *Loi « immigration » : les sénateurs de l'union centriste proposent un nouveau texte. La Cour constitutionnelle est un contre-pouvoir, l'ultime garant de la volonté du peuple exprimée dans sa Constitution.* Le Monde, 2024.02.01. Forrás: https://www.lemonde.fr/societe/article/2024/02/01/loi-immigration-les-senateurs-de-l-union-centriste-proposent-un-nouveau-texte_6214283_3224.html (Megtekintve: 2024.02.01.)

Gyorselemzések 2024/3

LE POINT (2024 A): *Loi immigration : le Conseil constitutionnel pulvérise le texte*. Le Point, 2024.01.25.

Forrás: https://www.lepoint.fr/politique/loi-immigration-le-conseil-constitutionnel-pulverise-le-texte-25-01-2024-2550717_20.php (Megtekintve: 2024.01.29.)

LE POINT (2024 B): *Conseil constitutionnel : ce qui reste du projet de loi immigration*. Le Point, 2024.01.26.

Forrás: https://www.lepoint.fr/politique/que-reste-t-il-du-projet-de-la-loi-immigration-apres-la-censure-du-conseil-constitutionnel-26-01-2024-2550778_20.php (Megtekintve: 2024.01.29.)

LE POINT (2024 C): *Loi immigration : le Conseil constitutionnel a « une application de la jurisprudence particulièrement rigide »*. Le Point, 2024.01.27. Forrás: https://www.lepoint.fr/politique/loi-immigration-le-conseil-constitutionnel-a-une-application-de-la-jurisprudence-particulierement-rigide-27-01-2024-2550850_20.php#xtmc=loi-immigration&xtnp=1&xtr=1

(Megtekintve: 2024.01.29.)

A Migrációkutató Intézet elektronikus kiadványsorozata

Kiadó: **Migrációkutató Intézet**

A kiadó elérhetősége: H-1518 Budapest, Pf. 155.

Tel.: +36 1 372 0191

E-mail: info@migraciokutato.hu

© Fülöp Anna, 2024

© Migrációkutató Intézet, 2024

Sorszám: 2024/3